

Färdplan för hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland

*Hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland
– Var är vi, vart är vi på väg?*

Innehållsförteckning

Bakgrund och mål för arbetet med färdplanen för hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland

- o Bakgrund till arbetet med färdplanen
- o Genomförandet av Färdplan-projektet
- o Process och mål för arbetet med färdplanen
- o Målen för hållbar utveckling vid biblioteken i Sydvästra Finland
- o Dimensioner för hållbar utveckling

Färdplan

- o Bibliotekens hållbarhetsperspektiv
  - o Reflektioner kring bibliotekens hållbarhetseffekter
- o Fokusområden för hållbar utveckling vid biblioteken i Sydvästra Finland
- o Färdplan för hållbar utveckling vid biblioteken i Sydvästra Finland
- o Bibliotekens färdplanskort för hållbar utveckling

Fortsättningen för arbetet med färdplanen

- o Stöd för arbete i enlighet med färdplanen
  - o Bjuda in nya bibliotek
  - o Uppföljning av färdplanen

Bilagor

- o Arbetsunderlag för bibliotekets framtidsvisioner
- o Arbetsunderlag för planering av hållbarhetslöfte och åtgärder

Läslista

Bakgrund och mål för arbetet med färdplanen för hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland

Bakgrund till arbetet med färdplanen

- Färdplanen för hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland har producerats som en del av utvecklingsprojektet *Hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland – Var är vi, vart är vi på väg.*
- Projektet främjar tjänster och verksamhetsmodeller som stöder hållbar utveckling samt marknadsföringen av dem i biblioteken i Sydvästra Finland.
- Bibliotekslagens anda och bibliotekens lagstadgade uppgifter är i linje med målen för hållbar utveckling. Före projektet har biblioteken i Sydvästra Finland dock inte systematiskt fördjupat sig i teman för hållbar utveckling. (Lag om allmänna bibliotek, [FINLEX 29.12.2016/1492.](#))
- Projektet genomförs i samarbete mellan biblioteken på Kimitoön, Sankt Mårtens, Björneborg, Pöytis, Tövsala och Åbo. Den gemensamma verksamheten koordineras av Åbo stadsbibliotek.
- I Sydvästra Finland sköter Åbo stadsbibliotek det regionala utvecklingsuppdraget (AKE) som har fastställts av undervisnings- och kulturministeriet. Målet är att sprida arbetet med färdplanen till hela 43 kommuner.
- Efter att projektet avslutats ansvarar AKE för att stöda biblioteken i arbetet med färdplanen och följa upp genomförandet av den.

KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

Aluehallintovirasto

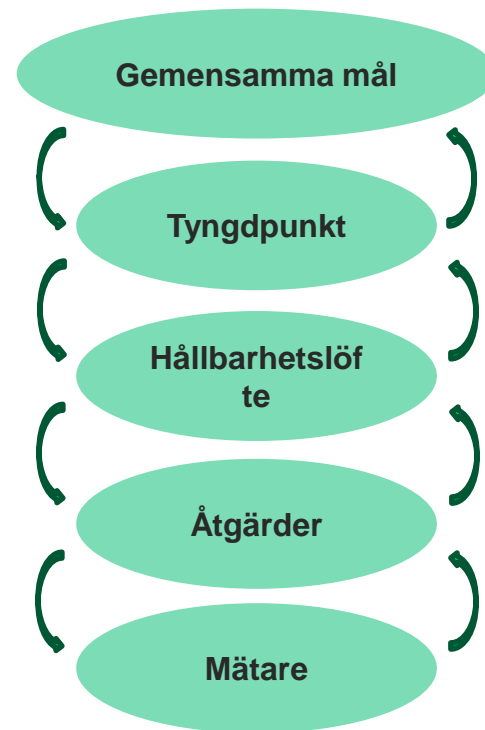
ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
REGIONALT UTVECKLINGSUPPDRAG
TURKU ÅBO

Genomförande av färdplanen

- Färdplanen skapades som en del av projektet Hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland.
- Arbetet med färdplanen genomfördes som ett delprojekt som leddes av Sitowise och pågick från mars till juni 2024.
- Under arbetet med färdplanen ordnades två workshoppar för projektteamet och representanter för pilotbiblioteken och man utarbetade en färdplan för hållbar utveckling och en åtgärdsbank där hållbarhetslöftena och -åtgärderna finns sammanställda. Temana för workshopparna var:
  - Workshop 1: Granskning av projektbibliotekens utgångsläge samt definiering av visionen för utvecklingen och tyngdpunkterna
  - Workshop 2: Implementering av tyngdpunkterna i utvecklingen i pilotbiblioteken
- Från Sitowise Klimat- och ansvarstjänster har Katariina Palomäki, Tanja Oksa, Hanna Linkola och Elina Levula fungerat som experter i arbetet med färdplanen.

Processen och målet för arbetet med färdplanen

- Med hjälp av färdplanen för hållbar utveckling kan biblioteken ta konkreta steg för att främja hållbar utveckling både i sin egen verksamhet och genom sin samhällliga genomslagskraft. Samtidigt lyfter man fram biblioteken som centrum för cirkulär ekonomi samt som möjliggörare för att finna lugn och fördjupa sig.
- Färdplanen lyfter fram de gemensamma **tyngdpunkterna för hållbar utveckling för biblioteken** i området samt de **hållbarhetslöften** som fastställts per pilotbibliotek och **åtgärderna** för att genomföra dem.
- Utvecklingstyngdpunkterna, hållbarhetslöftena och åtgärderna skapar en riktning och ger även konkreta exempel på hållbarhetsarbete vid andra bibliotek i området.

Mål för hållbar utveckling för biblioteken i Sydvästra Finland

Biblioteken i Sydvästra Finland har förbundit sig till de allmänna bibliotekens hållbarhetsmål, som är:

1. **God hälsa och välbefinnande** (SDG 3)
2. **God utbildning** (SDG 4)
3. **Minskad ojämlikhet** (SDG 10)
4. **Hållbara städer och samhällen** (SDG 11)
5. **Hållbar konsumtion och produktion** (SDG 12)
6. **Bekämpa klimatförändringarna** (SDG 13)

Dessutom har biblioteken i Sydvästra Finland fastställt två kompletterande projektmål (nämns ovan) som syns i temana i färdplanen för hållbar utveckling:

7. **Cirkulär ekonomi:** bibliotekens roll som centrum för cirkulär ekonomi.
8. **Lugn:** bibliotekens roll som möjliggörare av en hållbar livsstil, anknutet till lugn, djupare förståelse och koncentration.

SDG (Sustainable Development Goal) hänvisar till FN:s mål för hållbar utveckling som styr arbetet för hållbar utveckling i alla länder i världen. De utgör den globala handlingsplan för hållbar utveckling som FN tog fram 2015 och som kallas Agenda 2030. Det finns sammanlagt 17 SDG.

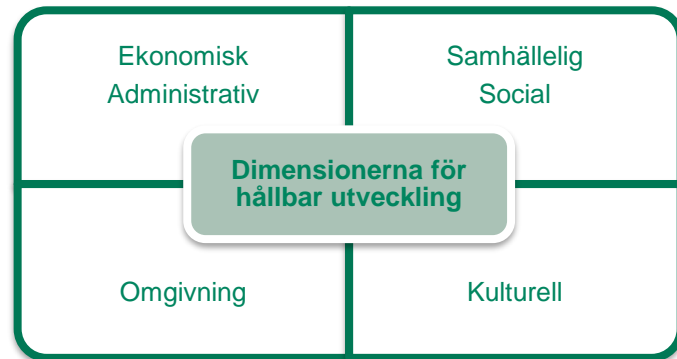
Dimensionerna för hållbar utveckling

Hållbar utveckling är förknippad med många dimensioner, såsom ekologisk, social, ekonomisk och administrativ samt kulturell hållbarhet.

Vid bedömningen av hållbarhetseffekterna är det vid sidan av **fotavtrycket** (negativa konsekvenser för miljön, samhället och människorna) också viktigt att identifiera **handavtrycket** (verksamhetens positiva effekter).

Man strävar ofta efter att uppnå målen för hållbar utveckling genom att minska verksamhetens negativa effekter. Parallellt behövs dock också gärningar som ger proaktiva goda effekter. Vid sidan av minskningen av negativa effekter och riskhanteringen betonas numera mer omfattande värdeskapande och miljön, samt verksamhet som korrigerar och förnyar samhällena.

Det finns många positiva hållbarhetseffekter i bibliotekens verksamhet. Verksamheten är redan på många sätt förenlig med hållbar utveckling: en delningsekonomi som möjliggör upplevelser, tillgänglig för alla, samt allmänbildande och kunskapsspridande.

Fotavtrycket har en negativ inverkan på målen.

Handavtrycket har en positiv inverkan på målen.

Handavtrycket minskar andras fotavtryck.

Färdplan

Bibliotekens hållbarhetsperspektiv

Vi kan se på bibliotekens framtida hållbara utveckling först då vi förstår var vi är nu.

Bibliotekens verksamhet omfattar många **olika intressentgrupper**, såsom **kunder** (låntagare, användare av e-material, kunder inom hemservicen samt användare som uträttar ärenden på plats i lokalerna och med hjälp av bibliotekens utrustning), **samarbetspartner** som ordnar evenemang, **kommunala beslutsfattare** och andra kommunala aktörer, **skolor** och **daghem** samt **andra bibliotek** och biblioteksnätverk.

Bibliotekens hållbarhetseffekter kan granskas via intressentgrupper:

Vilka fördelar ger biblioteken intressentgrupperna?

Vilka utmaningar kan biblioteksverksamheten medföra?

Vilka behov och förväntningar har intressentgrupperna?

Det är också viktigt att lyfta fram **naturen** och **miljön** som en intressentgrupp så att miljökonsekvenserna inte förbises.

Reflektioner kring bibliotekens hållbarhetseffekter

Biblioteken uppmuntrar till kultur och litteratur – att läsa och lära sig nya saker. Läsning främjar välbefinnandet.

I biblioteken får man hjälp med informationssökning och användning av digitala apparater samt boktips. Biblioteken stöder utvecklingen av multilitteraciteten, vilket främjar jämställdhet och delaktighet.

Med hjälp av biblioteken kan man förverkliga en mer hållbar livsstil genom att låna böcker och annat material i stället för att köpa dem.

Biblioteken är tillgängliga platser som är öppna för alla. Man kan tillbringa tid på biblioteket utan att köpa något.

Biblioteken delar information om kommunens tjänster och främjar aktivt medborgarskap. Biblioteken främjar jämställdhet.

Biblioteksverksamhetens negativa miljökonsekvenser uppstår bland annat genom anskaffning av böcker, transporter, uppvärmning av bibliotekslokaler och elförbrukning.

Även bibliotekskundernas resor till biblioteket beaktas i bibliotekets koldioxidavtryck.

Olika kundgrupper har olika förväntningar på biblioteken, utnyttjandet av lokalerna och beteendet i biblioteken.

Meröppet ökar bibliotekets tillgänglighet, men ibland kan meröppet orsaka skadegörelse, vilket medför reparationskostnader.

Tyngdpunkter för hållbar utveckling för biblioteken i Sydvästra Finland

Under arbetet med färdplanen tog biblioteken fram följande tyngdpunkter för hållbar utveckling:

1. Biblioteket stöder multilitteraciteten och vägleder dig till rätt information.

Biblioteken är kända för att vara en lättillgänglig instans som vägleder till rätt information samt ger råd och stöder källkritik och medie- och multilitteracitet.

2. Biblioteket fungerar som ett exempel på hållbarhet och cirkulär ekonomi.

Biblioteksverksamheten producerar många slags positiva handavtryck och fungerar som ett exempel på cirkulär ekonomi. Den cirkulära ekonomins betydelse kommer att stärkas i framtiden.

3. Biblioteket är en betydande aktör för kulturell hållbarhet.

Bibliotekets centrala uppgift är att värna om kultur, bildning, litteratur och läskunnighet.

4. Biblioteket är en plats för lugn och ro.

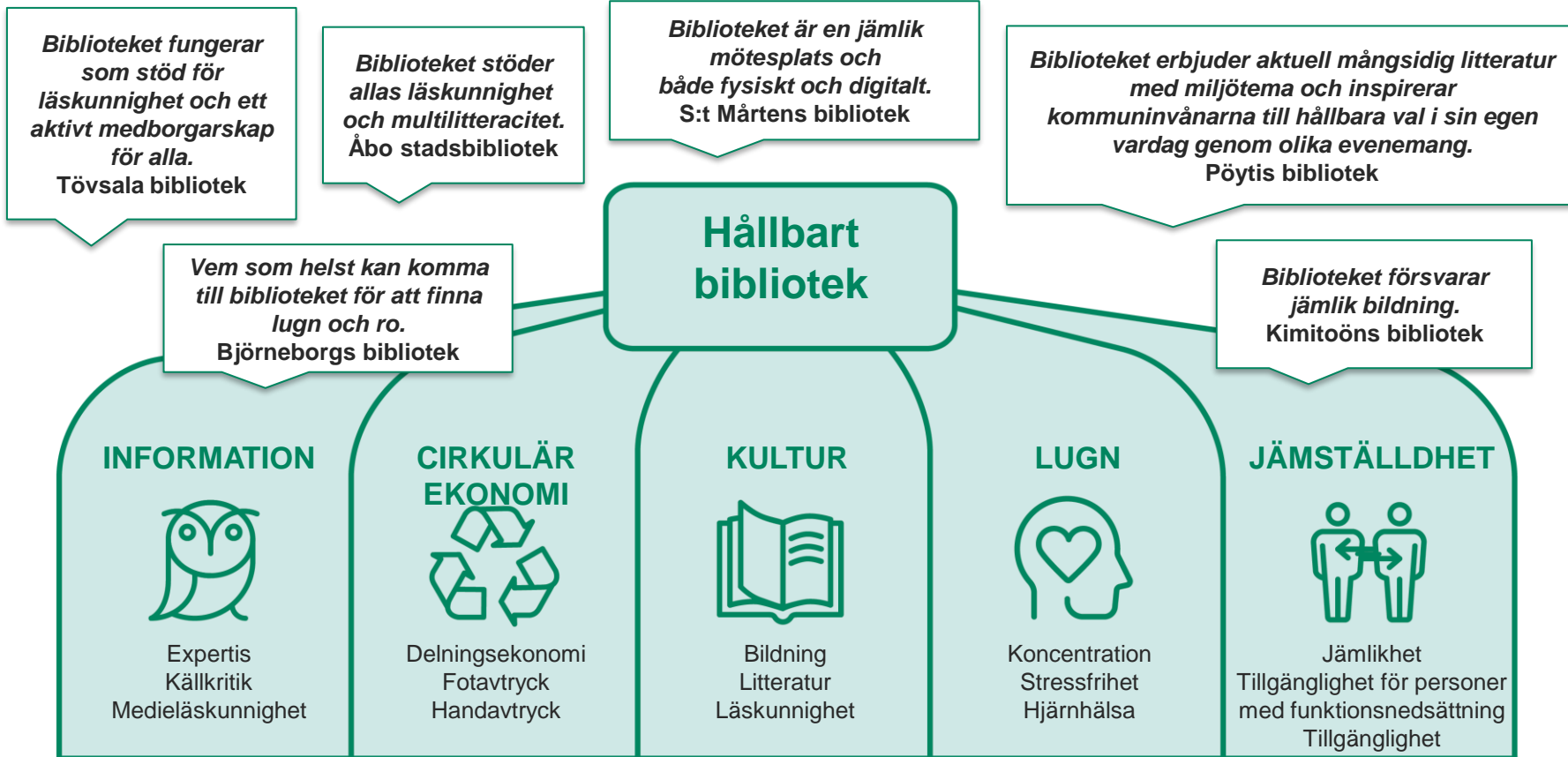
Biblioteket fungerar som en plats för lugn och koncentration. Biblioteket ger stöd för att lära sig dessa färdigheter och främja hjärnhälsan.

5. Biblioteket är en trygg hamn för likabehandling – nu och i framtiden.

Vem som helst kan komma till biblioteket när som helst och hitta lämpligt innehåll i biblioteket.

Färdplan för hållbar utveckling av biblioteken i Sydvästra Finland

Färdplanskort för hållbar utveckling

Kimitoöns bibliotek

Biblioteket stöder hållbarhet och cirkulär ekonomi.

Biblioteket försvarar en jämlik bildning.

Man kan finna lugn och ro på biblioteket.

Man informerar om bibliotekets roll som aktör inom hållbar utveckling och cirkulär ekonomi samt om betydelsen av en jämlik bildning

Evenemang med temat cirkulär ekonomi ordnas regelbundet, även i samarbete med andra.

Nya hållbarare praxis utvecklas för bl.a. anskaffningar.

Man informerar om betydelsen av att lugna ner sig för bland annat hjärnhälsan och avvarar en hörna för lugn och ro och ordnar lugnande aktiviteter

Pop up-bibliotek ordnas på olika håll i kommunen.

Man utvecklar praxis som för jämställdheten framåt, såsom kontinuerligt digitalt stöd och läskunnighetsarbete

Kimitoön
Kemiönsaari

Färdplanskort för hållbar utveckling

S:t Mårtens bibliotek

Biblioteket främjar läskunnigheten och välbefinnandet hos personer i alla åldrar på ett jämlikt sätt.

Digitala kanaler och verktyg skapar tillgänglighet, men fysiska böcker, tjänster och kundmöten behåller sin betydelse.

Man erbjuder lämpligt program som främjar läskunnigheten för olika kundgrupper.

I bibliotekets lokaler kan man knyta sociala kontakter, utbyta tankar och få rådgivning i olika frågor.

Man skaffar olika material för att alla ska kunna hitta något som intresserar dem. Man ordnar evenemang och tjänster för att få besökare som ännu inte är intresserad av läsning till biblioteket.

Bokserier för skolelever, distansföreläsningar, miljöfostran, apparater för gemensamt bruk.

Biblioteket erbjuder sina kunder möjlighet att låna apparater. Detta främjar jämlikheten för sådana klienter som inte själva äger apparaterna.

I biblioteket genomförs regelbunden handledning i användningen av apparaterna.

Färdplanskort för hållbar utveckling

Björneborgs bibliotek

Biblioteket stöder allas läskunnighet och läskulturen.

Vem som helst kan komma till biblioteket för att finna lugn och ro.

Biblioteket stöder multilitteraciteten och vägleder dig till rätt information.

Man planerar hur arbetet med Biblioteksstigen ska kopplas till bibliotekets arbete för hållbar utveckling.

Vi presenterar litteraturen på ett mångsidigt sätt, t.ex. genom tips och evenemang.

Utvecklingsbehoven identifieras, särskilt för att ordna platser avsedda för lugn och ro.

I biblioteket avvarar man ett lugnt utrymme för läsning och lugn och man utarbetar anvisningar för kunderna om användningen av utrymme.

Biblioteket informerar om multilitteracitet och källkritik på ett uppmuntrande sätt.

Biblioteket ordnar evenemang som stöder multilitteracitet och källkritik, t.ex. spelfostran.

Färdplanskort för hållbar utveckling

Pöytis bibliotek

Biblioteket fungerar som ett exempel på hållbarhet och cirkulär ekonomi.

Biblioteket erbjuder aktuell mångsidig litteratur med miljötema

och inspirerar kommuninvånarna till hållbara val i sin egen vardag genom olika evenemang.

Bibliotekets uppgifter och effekter i anslutning till cirkulär ekonomi identifieras och beskrivs i sociala medier och bibliotekets lokaler.

Evenemang med anknytning till hållbar utveckling ordnas några gånger per år vid alla verksamhetsställen.

Hållbara anskaffningsprinciper skapas för det material som lånas ut.

Möjligheterna till cirkulation av böcker utreds i hela Loisto-området för att optimera transporter och för att böckerna ska få en bättre cirkulation. Böcker som returnerats lämnas fram i hembiblioteket.

Man berättar för barn och unga om bibliotekets arbete som föregångare inom cirkulär ekonomi till exempel under skolbesök.

Temautställningar om hållbar utveckling och miljöfrågor ordnas några gånger per år vid alla verksamhetsställen.

Färdplanskort för hållbar utveckling

Tövsala bibliotek

Biblioteket främjar hållbarhet och cirkulär ekonomi i all sin verksamhet.

Biblioteket fungerar som stöd för allas läskunnighet och aktiva medborgarskap.

Biblioteket fungerar som en trygg hamn för likabehandling.

Bibliotekens tjänster och evenemangsproduktion utvecklas bl.a. genom att utvidga samlingen av föremål som kan lånas ut och bl.a. ordna evenemang och utbildningar i mediekompetens med anknytning till hållbarhet.

Kommunikationen om bland annat hållbarhet och cirkulär ekonomi utvecklas genom att på ett mångsidigt sätt lyfta fram olika typer av litteratur och informera om nyttan med läskunnighet.

Bibliotekets lokaler utvecklas bl.a. genom att beakta lokalernas anpassningsbarhet vid anskaffning av möbler och genom att utarbeta principer för tryggare rum.

Likabehandling beaktas i utvecklingen av samlingarna bland annat genom att satsa på att samlingarna är aktuella och mångsidiga och genom att påminna kunderna om att göra anskaffningsförslag.

Man upprätthåller aktuella och mångsidiga samlingar bl.a. genom att skaffa material till alla slags läsare, på flera språk.

Materialanskaffningen och samlingspolitiken utvecklas i enlighet med hållbarhetsteman bl.a. genom att utarbeta hållbara anskaffnings- och avskrivningsprinciper.

Färdplanskort för hållbar utveckling

Åbo stadsbibliotek

Biblioteket stöder läskunnighet och läskulturen.

Biblioteket fungerar som ett exempel på hållbarhet och cirkulär ekonomi.

Biblioteket är en hemvist för jämlikhet.

Till biblioteket skaffas systematiskt material på olika språk. Biblioteket lyfter fram olika typer av litteratur bl.a. genom evenemang och ordnar också guidningar och evenemang med anknytning till multilitteracitet.

Biblioteket engagerar kunderna i planeringen av lokalerna och verksamheten genom att göra försök med lokallösningar och be om respons på dem. Med hjälp av enkäter samlar man också in respons från icke-besökare.

Biblioteket informerar om betydelsen av att stanna upp och hur biblioteket möjliggör det för kunderna. I anslutning till temat ordnas också evenemang.

I samarbete med Vaski-biblioteken strävar man efter att effektivisera logistiken. Dessutom utreds nya kanaler för utnyttjande av avskrivna böcker.

Bibliotekets effekter på den cirkulära ekonomin identifieras och man informerar om dem på webbplatsen, i sociala medier och i bibliotekets lokaler. Tillsammans med samarbetspartnerna ordnas informationsmöten med temat cirkulär ekonomi.

Biblioteket inleder utredningsarbetet kring personalens cykelgarage. Ett säkert förvaringsutrymme uppmuntrar till att cykeln till jobbet.

Fortsättningen för arbetet med färdplanen

Stöd för arbete i enlighet med färdplanen

- I Sydvästra Finland stöder Åbo stadsbibliotek, som sköter bibliotekens regionala utvecklingsuppdrag (AKE), områdets bibliotek i arbetet i enlighet med färdplanen.
  - AKE erbjuder biblioteken stöd i kommunikationen om de teman som valts ut som tyngdpunkter i färdplanen samt genomför gemensamma kommunikationskampanjer utifrån tyngdpunkterna i färdplanen.
  - AKE hjälper biblioteken att upprätthålla och utveckla kompetensen om färdplanens tyngdpunkter, till exempel inom mediefostran och jämlikhet.
  - AKE stöder bibliotekspersonalens yrkesmässiga självkänsla och hjälper också på så sätt biblioteken att främja tyngdpunkterna i färdplanen. AKE ordnar årligen minst ett evenemang som fokuserar på att utveckla den yrkesmässiga självkänslan hos bibliotekets anställda. AKE lyfter fram temat Tillräckligt bra bibliotek (fi. Riittävään hyvä kirjasto) och perspektiv på lugn och ro.

Att bjuda in nya bibliotek

- AKE och projektbiblioteken bjuder in alla bibliotek i Sydvästra Finland att fundera på sin egen hållbarhet och åtgärder i anslutning till utvecklingen av den samt att förbinda sig till en gemensam färdplan.
- AKE ordnar gemensamma workshoppar för biblioteken i området, via vilka de nya biblioteken kan delta i arbetet med färdplanen.
- Färdplanen, de tillhörande färdplanskorterna och åtgärdsbanken är fritt tillgängliga för alla bibliotek. Finlands allmänna bibliotek och andra intressentgrupper informeras aktivt om dem.

Kontaktuppgifter:
Ake-kirjasto@turku.fi

Uppföljning av färdplanen

- Genomförandet av färdplanen följs upp med hjälp av de mätare som fastställts för löftena och som antecknats i varje biblioteks egna färdplanskort.
- AKE stöder uppföljningen av färdplanen genom att ordna ett uppföljningsmöte för de bibliotek som förbundit sig till färdplanen två gånger per år, där genomförandet av färdplanen utvärderas och kartan uppdateras enligt behov.
- Som hjälp för uppföljningen och uppdateringen används de tyngdpunkter för utvecklingen som identifierats i projektet, färdplanskort för de bibliotek som förbundit sig till färdplanen samt den åtgärdsbank som sammanställts av hållbarhetslöftena och åtgärder. Som bilaga till färdplanen finns också två arbetsunderlag som stöd för att hitta på idéer.

Bilagor

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

13 ILMASTOTEKOJA

4 HYVÄ KOULUTUS

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

CENTRUM FÖR
CIRKULÄR EKONOMI

MÖJLIGGÖRARE OCH
FÖREGÅNGARE FÖR LUGN
OCH FÖR DJUPNING

Visionstavla:
8 mål

HÅLLBARHETSLÖFTE

Detta är en mallbild som kan kopieras för egna behov.

ATT BEAKTA

xx

BIBLIOTEK OCH ANSVARPERSONER

x

ÅTGÄRD

x

x

x

MÄTARE

• x

• x

• x

EFFEKT

TID FÖR GENOMFÖRANDE:

- FORTLÖPANDE
 KORT GENAST, INOM ETT ÅR
 MEDELLÅNG 1-3 ÅR
 LÅNG 4-10 ÅR

- FORTLÖPANDE
 KORT GENAST, INOM ETT ÅR
 MEDELLÅNG 1-3 ÅR
 LÅNG 4-10 ÅR

- FORTLÖPANDE
 KORT GENAST, INOM ETT ÅR
 MEDELLÅNG 1-3 ÅR
 LÅNG 4-10 ÅR

Läslista

- Ahola, M., Laine, A., Launonen, V., Litmanen-Peitsala, P., Pääkkölä, J., Sipola, N., Soppela-Hyle, S. & Vääntinen, K. Onneksi on kirjasto! Yleisten kirjastojen suunta 2021-2025. Tillgänglig på: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/yleisten-kirjastojen-suunta-2021-2025-FI-web.pdf>
- FINLEX. Lag om allmänna bibliotek 1492/2016. Tillgänglig på: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161492>
- Gaia 2023 Kirjastojen hiilijalanjälkilaskelmat -laskennan tulokset. Kirjastojen hiilijalanjälkilaskelmat -projektin loppuraportti. Yleisten kirjastojen ympäristötyö näkyväksi ja teräväksi -hanke. Tillgänglig på: https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Kirjastot_loppuraportti_211123.pdf
- Idström, A. Kirjastojen hyötyvaikutukset tutkimusten valossa. Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia. Tillgänglig på: <https://vaikuttavuus.kirjastot.fi/hyotyvaikutukset.html>
- IFLA. 10 syytä ympäristötietoisuuden puolesta (yleisille) kirjastoille. Tillgänglig på: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/environmental-sustainability-and-libraries/GreenLibraryChecklist/finnish_-_10_reasons_for_environmental_sustainability.pdf
- Kirjastot 2020. Vihreä kirjasto – ympäristötyön edistäminen kirjastoissa (päivitetty 5.4.2023). Tillgänglig på: <https://www.kirjastot.fi/vihreakirjasto>
- Kirjastojen ympäristötyö näkyväksi ja teräväksi -hankkeen viestintämateriaaleja. Tillgänglig på: https://drive.google.com/drive/folders/199HvDeJfFVQVWtnfMsWLC6DcsMRwUESW?usp=drive_link
- Positive Impact 2021. Kirjastot matkalla hiilineutraaliin jakamistalouteen., Selvitys Suomen yleisten kirjastojen ilmastovaikutuksista ja kädenjäljestä. Tilaja Helsingin kaupunginkirjasto. Tillgänglig på: https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kirjastot_matkalla_hiilineutraaliin_jakamistalouteen.pdf
- Sahavirta, H. & Sonkkänen, L. 2021. Raportti: Yleisten kirjastojen ympäristötietoisuus 2020-luvulle. Helsingin kaupunki. Tillgänglig på: https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/-%20Yleisten%20kirjastojen%20ympa%CC%88risto%CC%88tietoisuus%202020-luvulle_0.pdf
- Sonkkänen, L., Asikainen, M. & Sahavirta, H. GREEN @ LIBRARY - Kirjastojen ekologinen kestävyys. Tillgänglig på: <https://www.yumpu.com/fi/document/read/48180615/lataa-pdf-green-library-kirjastojen-ekologinen-kestavyys>
- Valajärvi, A. 2020. Kestävän kehityksen tavoitteet taiteen ja kulttuurin alojen toiminnassa – Ilmastonmuutoksen hillintä ja hiilineutraalius. Tillgänglig på: https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Ilmastonmuutos_TaidejaKulttuuri-1.pdf
- *Webbplatser till pilotbiblioteken som deltog i projektet*